

לשקלל את הקולות

יש דרך פשוטה לתיקון עיוותי הפריימריס במפלגות

המהפך שהתחולל במניין הקולות בפריימריס של מפלגת העבודה עם בוא הקולות מהמגזר הדרוזי הזכיר לרבים את מה שקרה באותה מפלגה בכ" חירות המקדימות בפברואר '99: נדמה היה שאדיסו מסאלה זכה במקום המיועד לעולה חדש ברשימת המועמדים לכנסת ה-15, אך לפתע התברר שהמצביעים הדרוזיים העדיפו להציב במקום הזה את סופה לנדובר.

שני המקרים נקשרים לנתון מעניין. חלקם של הערבים והדרוזים בקרב חברי „העבודה” הרשומים גדול מ-15% אולם חלקם בקולות שקיבלה מפלגה זו בבחירות לכנסת היה קטן פי 4, כ-4% בלבד. בדומה לכך, חלקם של חברי הקיבוצים בין המתפקדים למפלגת העבודה הוא 18%, אולם חלקם בין בוחריו רשימתה לכנסת היה קטן פי 3, כ-6% בלבד. כלומר, יש קבוצות באוכלוסייה שהשפעתן על רשימות המועמדים של מפלגה ועל העומדים בראשן עולה פי כמה על תרומתן האלקטורלית לאותה מפלגה. לכך מצטרפת העובדה שההתארגנות של קבוצות כמגזרים אלה (למשל, על בסיס „המולות”) קלה יותר מאשר במגזר העירוני. מצב זה פוגע, כמוכח, קשות בהליך הדמוקרטי ומזמין תופעות פסולות מוכרות.

דרך אחת להימנע מכך היא חזרה לשיטות הישנות והגרועות של „ועדה מסדרת” או בחירה בגוף מפלגתי דוגמת מרכז. שיטות אלה יצרו פיתוי עצום לחלוקת טובות הנאה והבטחת טובות כאלה לחברי הגוף הבחור, ולעשיית עסקאות מופקפות בין קבוצות שונות באותו גוף. לא לחינם הן הוחלפו בשיטת הפריימריס, וממילא ראוי להיזהר מפני חזרה אליהן.

מצד אחר, אפשר לבצע תרגיל פשוט ולהצמיד את המשקל היחסי של כל אזור בחירה בפריימריס למשקל היחסי שהיה לבחורי המפלגה הרלבנטית באותו אזור בבחירות הקודמות לכנסת. כך, למשל, נניח שבבחירות לכנסת קיבלה מפלגת העבודה במושבה פלונית 1% מהקולות שניתנו לה בכל הארץ. בשיטה המוצעת, זה יהיה משקלה של אותה מושבה בפריימריס. לעומת זאת, אזור שהעניק למפלגת העבודה 2% מהקולות בבחירות לכנסת ייחשב כמקור של 2% מהקולות בפריימריס. בשיטה זו לא יהיה לכל הקולות משקל זהה ובכל זאת היא תהיה צודקת יותר ודמוקרטית יותר מהמצב הקיים.

ראוי גם להדגיש שקביעת המשקל היחסי של הקולות לא תישא שום צביון מגזרי ובוודאי לא תפלה בין חברי מפלגה בשל זהותם האתנית. הכל ייעשה בהתאם להתפלגות הגיאוגרפית של הקולות בבחירות הכלליות ודין אחד יהיה לשכונה עירונית גדולה, לקיבוץ, למושב או לכפר מיעוטים. בכך תצטמצם מאוד השפעתם של קבלני הקולות. אולי בשל כך תישאר ההצעה הנוכחית רק על הנייר.